

obsah

Úvod	6
Pomůcky a materiál	8
Základní postup při šití	10
Projekty	21
Dvoubarevné molas	22
kapsička se želvičkou na dívčích džínách	23
panáčkové na kalhotách	27
polštářek se žlutomodrým geometrickým vzorem	31
potah s koníkem na dětský polštářek	35
Tříbarevné molas	38
oranžová kočka na sukni	39
slunce	42
želva jako záplata na kalhotách	47
taštička s rybou	51
Čtyřbarevné molas	55
kapsář mořský svět	56
• červená ryba	57
• želva	61
• žlutá ryba	65
Pětibarevné molas	69
barevný nápis na klobouku	70
džínová bunda s ptákem	73
Dětské molas	79
dětský motiv želvy na tašce	80
kapsa na nákupní tašku s černou pumou	84
ubrousek pod hrnek	89
Šablony	94
O autorce	96

Úvod

MOLAS

Co to vlastně molas jsou? Česky můžeme říct negativní aplikace. Běžné aplikace, které dobře známe, šijeme tak, že obrázek vytváříme z různých látek, které na sebe našíváme. Molas jsou šité obráceně. Jednotlivé látky, většinou jednobarevné, na sebe nejdříve položíme. Na vrchní látku nakreslíme obrys vzoru, který chceme ušít. Ostrými nůžkami se postupně podle předkresleného vzoru prostřiháváme jednotlivými vrstvami látek. Přířezky, které při stříhání necháváme,

podehneme a přišijeme ke spodní látce ručně, hustým zapošivacím stehem. Takto pokračujeme, dokud nám nevykouknou všechny látky, které jsme na sebe poskládali.

Textilní aplikací zvanou molas jsou patrně nejznámější indiáni kmene Cuna (Kuna), jejichž ženy si touto technikou zdobí svůj domorodý oděv. Tradiční ženský кроj se skládá z modré vzorované zavinovací sukně, červeného a žlutého šátku na hlavu. Ruce a nohy jsou zdobené korálky. Nos a uši si ženy kráslí zlatými kroužky a náušnicemi. Na předním a zadním díle bohatě květované halenky jsou přišity složité molas.

Kořeny molas sahají do daleké minulosti, kdy si ženy malovaly geometrické vzory na tělo. V 18. století začaly být běžně dostupné látky tkané v továrnách. Právě v té době začaly ženy přenášet vzory do podoby textilních obrazů. Hotové obrazy pak našivaly na přední a zadní díl bavlněné košile ušité z květované látky. Tak vznikl nový tradiční ženský oděv.

Molas jsou ale i vyjádřením nezávislosti kmene Cuna a jejich snahy uchovat staré tradice navzdory tlaku modernizace okolí. Na náboženské tematice můžeme pozorovat, jak původní duchovní víra stále převládá nad snahou okolí převést indiány na křesťanství, především na katolickou víru.

Technikou molas jsou vytvářeny složité vzory a obrázky. Podle složitosti vzoru může samotné šití trvat několik dnů, nebo i týdnů. Kvalita mola (jednotlivé aplikace) závisí na několika důležitých věcech. Především je to množství vrstev, jemnost stehů, detaily doplněné výšivkou, pravidelnost a šíře prostřihů. Čím jsou barevné linky tenčí, tím je mola cennější.

Velmi důležitý je výběr barev. Černá látka dává ostatním barvám vyniknout. Dalšími tradičně oblíbenými barvami jsou červená, oranžová, žlutá a zelená. Růžová, modrá a tyrkysová jsou používány až v poslední době, hlavně proto, aby se prodávané aplikace co nejvíce líbily turistům.

V současné době je pro indiány šití molas pro komerční účely velmi důležité. Šijí především peněženky, tašky, taštičky a pouzdra, ale třeba i chňapky do kuchyně.

Toto staré umění se předává z matky na dceru, a tak vznikají rodinné vzory. Ženy v aplikacích zobrazují především přírodu. Například zvířata, která žijí v džungli, mořské živočichy, ale často i naprosto vymyšlené obludy. Vzory mohou být i abstraktní nebo geometrické. Každá aplikace (mola) je jedinečný originál. Ženy se inspiřují nejen prostředím, ve kterém žijí, ale i sny a fantazií. Kromě obrazů ptáků, hmyzu, ryb, jaguárů a dalších zvířat, která žijí v džungli, zobrazují i výjevy z každodenního života kmene. Například rybolov. Často můžeme na obrazech vidět i aktuální politickou tematiku i karikaturu.

INDIÁNI KMENE KUNA (CUNA)

Indiáni kmene Kuna bydlí na souostroví San Blas, které se skládá ze 365 malých ostrůvků. San Blas leží na severovýchodním pobřeží Panamy. Území, kde indiáni žijí, je rozděleno do tří provincií, kterým se říká *comarcas*. Nejvíce obyvatel žije na ostrovech podél karibského pobřeží San Blas v *comarca* Cuna Yala. Tento autonomní region byl ustanovený v roce 1938.

Ženská halenka zdobená molas je kromě ozdoby také symbolem kultury kmene. Povstání kmene Kuna, které vedlo k uznání autonomie, vypuklo proto, že panamská vláda usilovala o zrušení tradice kmene a chtěla ženám zakázat nosit tradiční oděv zdobený molas.

Dvě menší *comarcas* se jmenují Cuna de Madugandí a Cuna de Wrgandí. V celém kmene žije v dnešní době asi 50 000 obyvatel. Snaží se stále žít jako jejich předci a dodnes uznávají matriarchát. Muž musí žít po svatbě několik let pod dozorem tchána. Rozvod není častý, i když to znamená, že si manžel jen vezme své věci a odstěhuje se. Dcery jsou velmi ceněny, znamenají totiž další pracovní sílu do rodiny.

V rodině přetrvává tradiční dělba práce. Manžel opatřuje jídlo, topení, opravuje dům, vyrábí košíky a dřevěné nástroje a potřeby do domácnosti. Manželka vaří, nosí pitnou vodu, šije ženské šaty a uklízí.

Staré příběhy a události se předávají dalším generacím v podobě tanců a zpěvu a také pomocí molas. Původní jazyk kmene Kuna měl donekdávna jen mluvenou formu. Nyní se stala druhým jazykem španělština. Po výstavbě Panamského kanálu začali souostroví San Blas navštěvovat cizinci. Tak se mezi indiány rozšířila i znalost angličtiny.